

CATALUNYA RELIGIÓ

EDICIÓ SETMANAL | TOTA L'ACTUALITAT A WWW.CATALUNYARELIGIO.CAT | DIVENDRES 17 MARÇ DE 2023 | Número 201

PÀG. 3 | MIGRA STUDIUM

20 anys "obrint portes" a les persones
migrants de Barcelona

PÀG. 16 | PAPA FRANCESC

El Papa de la sostenibilitat

PÀG. 25 | COMUNICACIÓ

Els mitjans catalans valoren
el papa Francesc

PÀG. 30 | PASSIONS

Nova temporada més inclusiva
i participativa

PÀG. 32 | RUTH GIORDANO

Entre tulipes i revolucions feministes

Montserrat tindrà escolanes | PÀG. 7

PÒRTIC

La comunitat benedictina de Montserrat ha aprovat en votació tenir escolanes. Una decisió consensuada i molt meditada. Serà dins d'un cor de cambra mixt, format per joves, i que cantarà una vegada al mes. Una oportunitat perquè també les dones cantin al servei de la litúrgia montserratina a la basílica. Una tradició que continua avui i des de fa més de set-cents anys.

SUMARI

3 Actualitat

Migra Studium celebra 20 anys "obrint portes" a les persones migrants de Barcelona
Montserrat tindrà escolanes

Francesc, el papa viatger, ecumènic i interreligiós

Francesc, el papa de la sostenibilitat

L'aportació del papa Francesc en els temes polèmics: sexualitat, parella i família

Els mitjans de comunicació catalans valoren el papa Francesc

Les Passions estrenen una temporada més inclusiva i participativa

32 Panoràmica

Entre tulipes i revolucions feministes, per Ruth Giordano

33 Recull de premsa

34 La setmana a les xarxes

Migra Studium celebra 20 anys "obrint portes" a les persones migrants de Barcelona

No és el què, sinó el com. I és que els vint anys de Migra Studium, l'entitat dels jesuïtes que treballa per les persones migrants de Barcelona, no han estat només vint anys d'acollida; sinó també d'aprenentatge, de comunitat i de ser "porta oberta per les persones que busquen el desig d'un futur que permeti una vida digna". Així ho han explicat aquest dimecres 15 de març la directora de l'entitat dels jesuïtes, **Maria del Carmen de la Fuente**, i el seu president, **Santi Torres**, en l'acte que ha organitzat la fundació per celebrar el seu 20è aniversari.

"Sense la perspectiva comunitària, Migra Studium no seria el que és". A la sala d'actes de Cristianisme i Justícia, de la Fuente i Torres han manifestat que l'entitat sempre ha tingut clar que "no hi ha acollida si no hi ha comunitat". Una mirada que ha permès també a l'entitat, durant aquestes dues dècades, enriquir-se de perspectives noves i evolucionar com ho ha fet la societat.

A més de l'acollida i la formació, els responsables de l'entitat han destacat la importància del cognom 'Studium'. "Ens recorda que no hi ha prou en actuar, sinó que ens cal estar atents al

que passa, ens cal estudiar”, han dit. En aquest àmbit han recordat la figura clau del jesuïta Lluís Recolons per als inicis del projecte.

“SENSE LA PERSPECTIVA
COMUNITÀRIA, MIGRA STUDIUM
NO SERIA EL QUE ÉS”

Amb tot, durant aquests vint anys, ja són més d'11.000 persones que s'han format gràcies a l'acompanyament de Migra Studium i més de 1.200 persones en centres d'internament les que han rebut l'atenció de l'entitat. De la Fuente i Torres també han destacat el valor de l'espai interreligiós de l'entitat que ha rebut més de 31.000 visites. Tot plegat amb una inversió de 4.300.000 euros. “Sembla molt”, han dit els responsables de l'entitat, “però en vint anys no és tant”.

En el seu discurs conjunt, els dos responsables de Migra Studium han expressat el desig que la celebració sigui “la confirmació del seguir atenent i seguir aprenent”. Per fer-ho, asseguren que tenen clar que cal “revisar el llen-

guatge i la manera de fer” per adaptar-se a la societat i trencar les desigualtats. “No renunciem a la visió d'una societat de qualsevol subjecte”, han conclòs.

“MIGRA STUDIUM HA FET
PREGUNTES PRECISES I HA PRES
RESPOSTES ARRISCADES”

L'acte ha comptat amb una taula rodona en què s'ha fet èmfasi en l'impacte de l'entitat a la societat: “Migra Studium és un lloc on s'aprèn a conviure”. El delegat del sector social de la Companyia de Jesús a Espanya, **Luis Arancibia**, ha subratllat la feina de l'entitat amb els joves i l'acompanyament en la diversitat com una línia de treball per la convivència. En la mateixa línia, la directora general de Migracions, Refugi i Antiracisme de la Generalitat de Catalunya, **Eunice Romero**, ha assegurat que, al llarg de la seva història, l'entitat ha fet “preguntes precises” i ha pres “respostes arriscades”.

La conversa dels ponents també ha visibilitzat els reptes als quals s'enfronta l'entitat. Romero

ha parlat del perill del racisme i de la importància de “fer front a l'odi que s'instaura a la societat”. Mentre que per a **Sònia Fuertes**, comissionada d'Acció Social a l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona, un dels adversaris més importants per a qualsevol entitat social és l'individualisme i “la manca de confiança en l'equip”.

Sobre les dificultats que pateix Migra Studium, la cofundadora i presidenta de l'Associació Intercultural Diàlegs de Dona, **Fátima Ahmed**, ha posat l'èmfasi en el finançament del projecte. “Donem resposta més ràpida que d'administració perquè estem amb les persones directament, però la supervivència econòmica no és fàcil”, ha denunciat. “És un repte perquè volem arribar a més persones”, hi ha afegit. Ahmed també ha manifestat la necessitat de “retenir talent”. Les persones que acompanya Migra Studium arriben amb “una motxilla d'expertesa”. Per aquest motiu, ha demanat no quedar-se només en l'acompanyar i, per contra, exprimir el talent per incorporar-lo a la fundació. Els quatre ponents han coincidit que les entitats com Migra Studium són imprescindibles. En el cas de la fundació dels jesuïtes, Arancibia ha

destacat no només els serveis que presta, sinó també la manera com ho fa. “Per l’atenció a cada persona, pel temps, per la qualitat; és imprescindible perquè anuncia alguna cosa”, ha dit. En aquest mateix sentit, Ahmed també ha subratllat la maduresa de l’entitat i el fet de ser “altaveus per la incidència política”.

Una resposta als signes dels temps

El primer director de Migra Studium i també qui va ser el seu fundador, **Quim Pons**, ha estat l’encarregat de fer un recorregut per la història de l’entitat jesuïta. “Els inicis van ser la resposta a una lectura dels signes dels temps”, ha expli-

cat. La gran arribada de població immigrant i la situació de vulnerabilitat amb què vivien va ser “motiu d’interpel·lació per als jesuïtes de Catalunya”. És llavors quan la Companyia de Jesús va fer un discerniment i va veure la necessitat d’enfortir el sector social amb la creació d’una obra que treballés en l’àmbit de les migracions. “I no només des dels estudis sociològics, sinó també a través del contacte directe amb l’objecte d’estudi de l’entitat: les persones”, ha dit.

L’acte ha estat moderat per **Oriol Toro**, ha comptat amb una actuació artística i s’ha iniciat amb una estona de pregària en què a través d’una música espiritual, s’ha representat la porta de l’entitat. I que, per molts anys, continuï sent una porta oberta per a tothom.

TRENCAR EL SILENCI

DE 3 A 18 ANYS

PROJECTE EDUCATIU SOBRE
LA PREVENCIÓ DE L'ABÚS SEXUAL
DELS INFANTS I JOVES

Una proposta
digital

Trenta-tres sessions
de tutoria, en total

Demana més informació a:
comercialbaula@baula.com

BAULA

FUNDACIÓN
EDELVIVES

Fotografia: Abadia de Montserrat.

Montserrat tindrà escolanes

Montserrat comptarà per primer cop en els seus prop de mil anys d'història amb un cor que incorporarà veus femenines. Es mantindrà l'actual escolania només de nens, però l'Abadia tindrà el curs vinent un nou cor, format per nois i noies de 17 a 24 anys. Aquest cor mixt participarà en els oficis litúrgics de la mateixa manera que l'actual escolania i, segons l'Abadia, "si bé seran més grans que els actuals, podran ser considerats igualment 'escolans' i 'escolanes', aniran vestits amb saia i roquet i quedaran inscrits en el llibre oficial de vesticions". El seu director serà **Pau Jorquera**, actual sotsdirector musical de l'Escolania.

Aquest nou cor s'anomenarà Cor de cambra de l'Escolania de Montserrat. A diferència de l'actual escolania, amb nens de 9 a 14 anys, els escolans no estaran en règim d'internat a Montserrat on segueixen els estudis de 4t de primària fins a 2n d'ESO. Als seus integrants se'ls proposarà una etapa de formació en un cor no-professional.

El nou Cor de Cambra cantarà un cap de setmana al mes. Actualment, els escolans no canten a la basílica els dissabtes, perquè una part del cap de setmana la passen amb la família. El cap de

setmana que canti el nou cor, els escolans no cantaran i podran allargar el temps d'estar a casa. El nou Cor participarà un cap de setmana al mes als actes litúrgics del Santuari i cantaran la Salve Regina i el Virolai i a l'ofici de Vespres de dissabte, i a la Missa Conventual de diumenge.

"TENIR UN COR MIXT ÉS UN FET HISTÒRIC PER MONTSERRAT: NO S'HA FET MAI"

El prefecte de l'Escolania, el pare **Efrem de Montellà**, reconeix que "una de les preguntes que més vegades se'ns ha fet sempre és perquè no hi ha nenes a l'escolania. És una pregunta difícil de respondre i complexa. Nosaltres seguim una tradició que és la que és i volem que continuï igual, però també veiem que havíem de donar resposta a aquesta demanda. I hem decidit crear un segon cor per poder incloure totes les noies que els agradaria cantar i ser escolanes a Montserrat".

Des de l'Abadia es remarca la dimensió formativa d'aquesta proposta: "les noies i els nois que

el formin tindran l'oportunitat de cantar a la litúrgia de Montserrat i de formar-se en diversos aspectes relacionats amb la tècnica vocal, la vivència espiritual, l'entorn natural o la cultura, a través d'activitats organitzades per persones vinculades a l'Escolania i a la comunitat benedictina".

LA DECISIÓ D'INCORPORAR 'ESCOLANES' HA ESTAT COMPARTIDA PER LA COMUNITAT QUE "A PROPOSTA DE L'ABAT HO HA REFLEXIONAT I VOTAT"

Montserrat vol que el nou Cor de cambra comenci a cantar a partir del curs vinent, 2023-2024. La proposta va dirigida a joves estudiants de música, de cant, de direcció i de disciplines relacionades. Els pròxims dissabtes 27 de maig i 3 de juny de 2023 es faran les audicions de selecció per formar-ne part i els interessats han d'escriure a escolania@escolania.cat. Els aspirants hauran de tenir bon nivell de lectura musical, experiència en cant coral, ser sensibles al fet religiós cristià i també es valorarà positiva-

ment que estiguin cursant estudis de cant. Des de l'Abadia volen que, en un futur, formar part d'aquest Cor de cambra pugui donar algun tipus de reconeixement oficial d'aquesta formació. La formació, els assajos i la participació en les celebracions es concretaran en un cap de setmana al mes.

El pare Efrem remarca que "és evident que serà un fet històric dins de la història de Montserrat tenir un cor mixt: no s'ha fet mai". Però la decisió ha estat compartida per la comunitat que "a proposta del pare abat ho ha reflexionat, ho ha votat i ha aprovat tenir un cor i que els nois i noies que el formin siguin considerats escolans i escolanes". Amb això "l'Escolania es mostra sensible a la incorporació de noies i a les realitats familiars i socials de les famílies que formen part del cor tradicional".

Un primer pas que incorpora les noies a l'Escolania sense alterar el tradicional i reconegut cor de nens.

La Rebotiga n.78. Vint anys amb Migra Studium

Comentari de l'actualitat de la setmana amb els redactors i col·laboradors de Catalunya Religió. Parlem amb **Maria del Carmen de la Fuente**, directora de Migra Studium que **celebra els 20 anys de l'entitat**. També valorem la decisió d'**expropiar** l'Oratori de Sant Felip Neri i la **incorporació** de noies a l'Escolania de Montserrat. Tertúlia amb els periodistes **Roger Vilaclara, Glòria Barrete i Jordi Llistერი**.

ESCOLTA
EL PODCAST

La Confraria de Montserrat celebrarà els 800 anys amb un pelegrinatge a Roma

Amb motiu dels 800 anys de la **Confraria de la Mare de Déu de Montserrat**, el Santuari de Montserrat ha organitzat un Pelegrinatge a Roma, que tindrà lloc del 6 al 9 d'octubre. Les **inscripcions** per a participar-hi es poden fer fins al 30 d'abril. Per formalitzar la inscripció i la reserva de plaça cal ingressar, abans del 30 d'abril, la quantitat de 150 € **en el compte que s'informa en el programa de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat**. Des de l'organització insisteixen que el programa encara està subjecte a canvis.

ABADIA DE MONTSERRAT | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Neus Forcano, nova directora de Justícia i Pau Barcelona

“En aquests moments, torna a ser clau promoure la cultura de la pau i obrir espais de reflexió i debat sobre justícia social i restaurativa”. Són les paraules de la professora i activista **Neus Forcano** que, des d'aquest dilluns, és la nova directora de Justícia i Pau Barcelona. Llicenciada en Filologia, compta un llarg recorregut dins el món educatiu i social amb la participació en moviments feministes d'Església i també interreligiosos com la plataforma 'Alcem la Veu' o l'Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós i interconviccional (AUDIR).

JUSTÍCIA I PAU | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Foto: Vatican News.

Francesc, el papa viatger, ecumènic i interreligiós

És prou sabut que l'interès per les perifèries, la vocació ecumènica i interreligiosa, així com el compromís amb la pau, els refugiats i l'agenda ambiental són quatre dels àmbits més definitoris del pontificat del papa **Francesc**. Això sí, per darrere de la seva aposta per una Església més social i oberta, propera a les persones i a les necessitats de la societat. Una visió de l'Església inherent a la seva personalitat i a la trajectòria que ell ja va marcar durant els quinze anys que exercí com a arquebisbe metropolità de Buenos Aires, a la seva Argentina natal. Quelcom que, a més, es veu reflectit en el gran nombre de viatges, visites apostòliques en la terminologia vaticana, de caràcter internacional que ha dut a terme en aquesta darrera dècada com a pontífex.

Un papa viatger i compromès

El papa Francesc ha estat especialment viatger, tot i que a priori no el tinguem com a tal. De fet, el seu ritme de viatges ha estat fins i tot lleugerament superior al del gran papa viatger, **Joan Pau II**, que en els seus vint-i-cinc anys de pontificat va dur a terme 104 viatges internacionals. Francesc, per la seva banda, en vuit anys

-l'any i mig més dur de la pandèmia de COVID l'agenda de viatges es va congelar per motius obvis- ha dut a terme 40 viatges internacionals. Els 32 primers foren abans de la pandèmia, de 2013 a 2019, reprenent-se aquests el març del 2021 amb el viatge a Iraq. Ha visitat 59 països de 4 continents, no havent trepitjat mai encara cap país de l'Oceania tot i que ho tenia inicialment previst pel 2022. A més, ara com ara, hi ha anunciats dos nous viatges: el primer a Hongria -previst per l'abril d'aquest any- i el següent a l'agost a Portugal amb motiu de la Jornada Mundial de la Joventut.

Dels viatges ja duts a terme destaquen, o fins i tot sorprenen, els següents aspectes o característiques, si bé en la majoria de casos es barregen diversos d'ells segons quin sigui el viatge:

L'interès per les perifèries del catolicisme i, fins i tot, del cristianisme: Dels 59 països visitats 34 -és a dir més de la meitat- no eren països on el catolicisme fos majoritari o rellevant, és més, en molts casos ni tan sols eren de majoria cristiana, cosa que no deixa de ser significatiu.

L'AGENDA INTERNACIONAL DE L'ACTUAL PAPA PASSA PEL COMPROMÍS AMB LA PAU, ELS MIGRANTS I ELS REFUGIATS

La vocació ecumènica i interreligiosa: Igualment, un dels elements que més destaquen dins de l'agenda dels viatges del papa Francesc és una clara vocació ecumènica i interreligiosa. En aquest sentit, veiem com el segon viatge de Francesc fou a Terra Santa, amb un pelegrinatge conjunt amb el patriarca de Constantinoble, Bartomeu I, a qui visità de nou uns mesos després a Istanbul. Cal tenir en compte, també, que l'esmentat patriarca va assistir a la missa d'inici de pontificat de Francesc on es produí la històrica abraçada entre els dos, cosa que feia més de mil anys que no s'havia donat.

Igualment en clau ecumènica cal destacar la visita el 2016 a Suècia en el marc dels 500 anys de Luter, la trobada a Egipte amb el líder espiritual dels cristians coptes, el *papa Teodor II*, el

2017 o la visita que feu el 2018 a Ginebra, Suïssa, en el marc del 70è aniversari del Consell Mundial de les Esglésies, institució que agrupa la majoria de les esglésies cristianes ortodoxes i orientals, així com les reformades. Quelcom que es fa extensiu a les trobades amb els líders de les diverses esglésies ortodoxes cada vegada que ha visitat un país de l'Europa oriental i el Caucas, o les diverses trobades que ha dut a terme amb altres patriarques d'esglésies orientals.

En la dimensió interreligiosa destaca la participació en diversos fòrums i congressos d'alt nivell (Emirats el 2019, Kazakhstan i Bahrain ambdós el 2022), així com diversos encontres i diàlegs tant amb líders musulmans com budistes en les seves visites a Sri Lanka el 2015, a Bangladesh i Myanmar el 2017, Tailàndia i el Japó el 2019 i Iraq el mateix any, essent el primer pontífex de la història en visitar el país, com ho ha estat en les diverses ocasions que ho ha fet a la península aràbiga.

El compromís amb la pau i els refugiats: Un dels altres eixos que defineixen l'agenda inter-

nacional de l'actual papa és el compromís amb la pau, i també amb els migrants i els refugiats. És també des d'aquesta perspectiva que es dué a terme el viatge de Francesc, ja comentat, a l'inici del seu pontificat a Terra Santa el 2014; així com el de Bòsnia Hercegovina de l'any següent. El mateix marcà la visita en dos temps a Armènia, Geòrgia i Azerbaidjan el 2016 amb la voluntat explícita d'actuar de mediador en el conflicte sobre el Nagorno-Karabakh. La visita el 2017 a Colòmbia també va estar definida pel suport del pontífex al complex procés de pau que viu aquell país; així com també el viatge del mateix any a Bangladesh i Myanmar, treballant per un canvi d'actitud del govern birmà respecte dels Rohingya. Particularment eloqüent ha estat el seu darrer viatge, a la República Democràtica del Congo i Sudan del Sud, dos països que fa anys pateixen els estralls de la guerra. Com ho va ser el commovedor acte amb diverses víctimes de la guerra que es va fer a Kinshasa, la capital de la R. D. del Congo, davant la impossibilitat de viatjar -per qüestions de seguretat- a l'est d'aquell país tal com era la voluntat de Francesc.

La preocupació del Papa respecte de la crisi humanitària que es viu a la Mediterrània per la

qüestió migratòria s'ha fet especialment visible en molts discursos i gestos del pontífex, particularment a Itàlia, però en clau internacional han estat particularment visibles les dues visites a l'illa de Lesbos el 2016 i 2021 i, més recentment, a la visita a l'illa de Malta.

Participació en les grans trobades de l'Església catòlica: Com és lògic i evident, seguint el rastre dels seus predecessors, una part de l'agenda internacional del papa s'ha dedicat a la participació en les grans trobades mundials que organitza la mateixa Església. Així veiem com el seu primer viatge com a pontífex fou el 2013 a Brasil per participar en les Jornades Mundials de la Joventut, quelcom que repetí el 2016 a Polònia (Cracòvia) o a Panamà el 2019. El 2014 participà també a la Jornada Asiàtica de Joventut a Corea del Sud, com ho feu a les Trobades Mundials de les Famílies el 2015 als Estats Units i el 2018 a Irlanda. De fet se l'espera aquest estiu a Lisboa per participar de nou a les Jornades Mundials de la Joventut que s'han hagut d'anar posposant a causa de la pandèmia de Covid.

El reconeixement, la reparació i el perdó: Per acabar, amb relació als viatges, tot i que per

nombre no són els més rellevants, cal indicar com a significatius pel pontificat de Francesc aquells viatges duts a terme amb la voluntat principal de reconèixer els errors que durant la història han estat comesos o han comptat amb l'aquiescència de l'Església catòlica en llocs i contextos particulars. Uns viatges que, a més, s'han fet amb la voluntat de contribuir a la reparació i el perdó. En aquest cas destaca la visita de l'any passat al Canadà, en referència als abusos soferts per indígenes en internats. Igualment, el viatge efectuat el 2015 a l'Equador, Bolívia i Paraguai, fou marcat també per un sentit discurs de disculpa del papa pels crims ocorreguts durant la conquesta colonial d'Amèrica Llatina, feta en el nom de la creu.

l'ecumenisme i el diàleg interreligiós: signes dels temps

Igualment, l'aposta per l'ecumenisme, així com pel diàleg interreligiós, és un dels elements claus del pontificat del papa Francesc. Cal recordar aquí les seves paraules de l'estiu passat definint el "diàleg interreligiós com un signe dels temps". Quelcom que també entra en total consonància amb la praxi de Francesc com a ar-

quebisbe de Buenos Aires, on era conegut per les seves bones relacions amb les altres confessions religioses presents a la seva diòcesi.

El diàleg amb les esglésies ortodoxes i l'ecumenisme de sang: Per Francesc l'ecumenisme en general és “una prioritat” i si en algun àmbit això ha destacat especialment és amb les relacions amb les esglésies ortodoxes. S'ha trobat, com ja s'ha esmentat, en reiterades ocasions amb alguns dels seus principals líders, inclouent-hi també la trobada entre Francesc i el patriarca Ciril de Moscou a l'Havana el 2016, i s'han signat múltiples declaracions conjuntes. Fins i tot, el 28 d'abril de 2017, Francesc va participar en un servei ecumènic al Caire, Egipte, conjuntament amb els ja esmentats patriarca de Constantinoble Bartomeu I i el d'Alexandria, el *papa* copte ortodox, Teodor II, una trobada inèdita a tres bandes des del Gran Cisma d'Orient.

Aquesta intensa activitat respon també a la idea de l'*ecumenisme de sang*, concepte que ha estat expressat en diverses ocasions per Francesc i que predetermina des de fa anys gran part de la política exterior de la Santa Seu. En un context de persecució dels cristians en parts de l'Orient

proper i mitjà, però també en diverses parts d'Àfrica, el 2015 el papa Francesc va afirmar de manera molt punyent: “Avui tenim un ecumenisme de sang. En alguns països assassinen a cristians perquè duen una creu o tenen una Bíblia, i abans de matar-los no els pregunten si són Anglicans, Luterans, Catòlics o Ortodoxes, la sang està barrejada”.

UN ALTRE ASPECTE A DESTACAR, EN AQUEST CAS EN RELACIÓ AMB EL DIÀLEG INTERRELIGIÓS, ÉS LA REPRESA DE LES RELACIONS ENTRE EL VATICÀ I L'ISLAM

Per tant, aquesta tasca conjunta en defensa dels cristians perseguits ha estat promoguda intensament en el pontificat de Francesc, cosa que en paral·lel ha comportat un important apropament de l'Església catòlica en el treball conjunt en aquest àmbit amb diverses de les esglésies ortodoxes presents directament o indirecta en el terreny. És en aquesta clau, per exemple, que s'ha d'entendre la posició de Francesc en contra d'una intervenció occidental en la guerra de Sí-

ria, cosa que es va plantejar seriosament l'estiu del 2013, després de l'ús d'armament químic per part del règim d'al-Àssad.

Ara bé, aquesta proximitat fruit del treball conjunt s'ha vist greument afectada, sobretot en el cas de les relacions amb l'Església Ortodoxa Russa, per la invasió i conseqüent guerra a Ucraïna.

Les relacions amb l'Islam: Un altre aspecte a destacar, en aquest cas en relació amb el diàleg interreligiós, és la represa de les relacions entre el Vaticà i l'Islam; unes relacions que havien quedat molt tocades arran de la polèmiques desfermades -i en part interessades- durant el pontificat del seu predecessor, **Benet XVI**. En aquest sentit, subratllar com un dels elements més significatius les diverses trobades del papa amb el Gran Imam d'Al-Azhar, l'egipci Ahmed el-Tayeb, el principal líder espiritual de la branca sunnita de l'Islam, qui havia trencat les relacions amb la Santa Seu el 2011.

De fet, l'aposta de Francesc per promoure les relacions amb l'Islam, com havia fet en el seu moment Joan Pau II i Benet XVI a l'inici del seu

pontificat, no l'hi ha estalviat crítiques o polèmiques com les que hi hagué a França el 2016 arran de les declaracions del papa desvinculant Islam i violència després de l'assassinat d'un prevere catòlic a Normandia per part de dos afiliats a l'ISIS; quelcom que no fou ben rebut en aquells moments per una part important de la societat francesa.

El judaisme i altres confessions religioses: El papa Francesc, i també el bisbe Bergoglio, ha tingut igualment una cura especial en les seves relacions amb el judaisme. Cal recordar que com a arquebisbe ja havia signat conjuntament amb el rector del Seminari Rabínic de Buenos Aires un llibre amb el títol "Sobre el cel i la terra". També és molt significativa de la manera de fer de l'actual papa la relació establerta amb el periodista israelià **Henrique Cymerman**, de la que en sorgí la idea de la "pregària per la pau" que reuní als líders d'Israel i Palestina (**Shimon Peres** i **Mahmud Abbas**) als jardins del Vaticà; així com d'altres trobades i gestos de Francesc vers aquesta confessió religiosa.

Finalment destacar, en aquesta primavera de l'ecumenisme i del diàleg interreligiós que està

vivint l'Església catòlica amb el papa Francesc, el diàleg mantingut també amb l'Església catòlica Vella i amb les diverses branques de les esglésies reformades, incloent-hi l'esmentada participació en la commemoració dels 500 anys de la reforma que feu en el viatge el 2016 a Suècia i la visita al Consell Mundial de les Esglésies; o el fet que es tracti del primer papa que s'hagi trobat amb els líders dels Mormons (Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies).

Igualment, com també s'ha mencionat, Francesc ha mantingut contactes amb diversos líders del budisme, si bé el papa va declinar el 2014 rebre a **Tenzin Gyasto**, el 14è **Dalai Lama**, per por que això afectés les negociacions que en aquell moment mantenia el Vaticà amb la República Popular de la Xina; negociacions, però que esdevingueren infructuoses.

La pandèmia i la guerra a Ucraïna

La pandèmia i la guerra a Ucraïna són dos dels principals elements que han comportat canvis copernicans en les agendes internacionals i ecumènica-interreligiosa del papa. Per una banda, la pandèmia, i el subseqüent Gran Con-

finament, va frenar de cop l'agenda de viatges internacionals del papa, que no es van reprendre fins al març de 2021, amb el primer viatge d'un pontífex de l'era moderna a Iraq. Una agenda que en el futur estarà condicionada a la salut i mobilitat de Francesc, que ja compta amb 86 anys.

Igualment, la invasió russa d'Ucraïna, el conflicte que ha desfermat i les conseqüències que se n'han derivat a nivell global, ha comportat un gir important en l'acció diplomàtica de la Santa Seu. Des d'un bon principi el papa Francesc s'hi ha involucrat en profunditat, prova clara és la visita inesperada que va fer a la seu de l'ambaixada Russa prop la Santa Seu a pocs dies de l'inici de la invasió, com el viatge immediat de dos cardenals com a enviats personals seus a la zona i tantes altres accions, crides o gestos.

LES CONDICIONS PER UNES NEGOCIACIONS ENTRE RÚSSIA I UCRAÏNA NO EXISTEIXEN ENCARA, GENERANT LA FRUSTRACIÓ VISIBLE I PÚBLICA DEL PAPA

A l'inici de la guerra tot indicava que el Vaticà podia tenir un paper clau en la mediació del conflicte, donada la percepció generalitzada de neutralitat d'aquest. La bona relació, que ja he indicat, del Vaticà amb el Patriarcat de Moscou, així com les característiques pròpies de Francesc -el primer papa no europeu de la història moderna, llatinoamericà i poc proper a Washington- se suposava que li donaven una credibilitat especial davant el Kremlin. En paral·lel, des de bon principi el govern ucraïnès va demostrar molt bona predisposició al potencial paper del papa en la mediació i fins i tot Zelenski va

fer reiterades crides públiques a que Francesc visités el seu país. El temps, però, ha demostrat que les condicions per unes negociacions no existeixen encara, generant una frustració visible del papa que ha fet visible i pública, entre d'altres, la seva decepció pel seguidisme del patriarca Ciril respecte del Kremlin fins al punt que les relacions entre ambdós, i respectives institucions, s'ha degradat molt notablement.

Ara bé tot allò que realment ha fet, i no ha fet, el Vaticà i el papa Francesc en clau de mediació i diplomàcia en aquest conflicte a hores d'ara no

està del tot clar i segurament no ho coneixerem fins d'aquí a molts anys, ja que precisament si destaca per quelcom la diplomàcia vaticana és per la seva discreció.

Manuel Manonelles és politòleg i professor associat a la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna.

MANUEL MANONELLES -CR | [LLEGIR AL WEB](#)

**Voleu rebre per WhatsApp
les notícies imprescindibles de cada setmana?
Apunteu-vos a la llista informativa
de Catalunya Religió!**

**Com? Guardeu el número 693 715 339 a la llibreta
de contactes com a 'Llista Catalunya Religió'.
I envieu-hi un missatge de WhatsApp
que digui **ALTA** i el vostre nom.**

El Papa a la celebració final del Sinode de l'Amazònia l'any 2019 | Vatican News.

Francesc, el papa de la sostenibilitat

Una de les dinàmiques que ha canviat dins l'Església des de l'inici del pontificat de **Francesc** és la incorporació dels reptes ambientals dins la comunitat catòlica. I un dels primers passos és la publicació, el 18 de juny de 2015, de l'encíclica *Lloat sigueu o Laudato Si'*. Tal com comenta **Francesc Torralba** a l'article *Espiritualitat ecològica*, des de la seva publicació ha desvetllat nombroses opinions. La majoria de comentaries i glossadors, catòlics i no catòlics, han subratllat l'oportunitat del to i el contingut de l'encíclica. Per exemple, el biòleg **Ramon Folch**, clarament no catòlic, la va qualificar "d'encíclica ecologista" que convertia la qüestió ambiental en un tema moral.

Grans pensadors i institucions han estat d'acord en qualificar que la situació ambiental del planeta segueix empitjorant i que té com a causa de fons el fet que el paradigma tecnocràtic és el que regeix les decisions de molts mandataris polítics i econòmics. Davant de l'emergència que vivim, el Sant Pare proposa tornar a seguir els postulats de sant **Francesc d'Assís** que ens parla del planeta com de "la nostra casa", com la germana o mare terra. El papa Francesc reclama, donant veu fraternal al planeta: "Aquesta germa-

na clama pel dany que li provoquem a causa de l'ús irresponsable i de l'abús dels béns que Déu hi ha posat. Hem crescut pensant que érem els seus propietaris i dominadors, autoritzats a espoliar-la". Tal com afirma **Jordi Pigem** a *Àngels i robots* ens hem de sentir cridats espiritualment a despertar la nostra consciència social i ecològica per tal de poder fer front al repte que tenim davant nostre.

PEL PAPA, LA CRISI ECOLÒGICA "ÉS UNA MANIFESTACIÓ EXTERNA DE LA CRISI ÈTICA, CULTURAL I ESPIRITUAL"

L'encíclica presenta totes les evidències de l'estat del planeta i s'alinea amb els principals informes de les organitzacions governamentals i no governamentals vers l'emergència climàtica que vivim. Per aconseguir revertir la realitat ambiental actual ens convida a tornar al camí de la interioritat.

Què és la interioritat? De forma planera és el que hi ha en el nostre interior i que ens diferencia dels objectes. Segons l'encíclica, tots tenim: "La

capacitat de reflexió, l'argumentació, la creativitat, la interpretació, l'elaboració artística i altres capacitats inèdites que mostren una singularitat que transcendeix l'àmbit físic i biològic". Per què cal promoure el camí interior? Senzillament perquè: "la crisi ecològica és una eclosió o una manifestació externa de la crisi ètica, cultural i espiritual de la modernitat".

Recuperar la pau interior ens pot permetre tornar a veure el món com un lloc ple d'encís, de meravella i vincles fraternals no només entre les persones sinó també amb la resta d'éssers vius i els astres que ens envolten i il·luminen, com el germà sol i la germana lluna.

No podem tenir cura de la casa comuna i revertir l'emergència que vivim si no deixem de contemplar el món només com un simple magatzem de recursos destinats a la manipulació, la producció i el consum. Per aconseguir aquest canvi interior cal lluitar contra el paradigma materialista i tecnocràtic i, al mateix temps, contra l'individualisme egocèntric. No oblidem que totes les tradicions religioses orienten la persona a conèixer quin és el seu paper o funció en el cosmos. Per fer realitat tots aquests desitjos no

només cal mirar amb uns altres ulls el món que ens envolta sinó també prendre decisions personals en el camí de l'ecologia integral, és a dir, del nostre estil de vida.

EL PAPA RECALCA QUE ACTUAR CONTRA LA TERRA I LA GENT QUE L'HABITA ÉS ACTUAR CONTRA LA CREACIÓ

El papa Francesc ha expressat en més d'una ocasió que la problemàtica ambiental i la social no es poden separar. En els territoris on viuen comunitats indígenes aquesta afirmació té una gran rellevància. Tant a la seva visita a l'Amazònia com en el Sínode que es va realitzar amb tots representats eclesiàstics d'aquesta terra i que va generar l'exhortació apostòlica *Estimada Amazònia*, va quedar clar que la defensa de la terra i dels seus valors ambientals no es pot deslligar del dret de les poblacions que hi viuen a continuar amb les seves tradicions i forma de viure. Amb *Estimada Amazònia*, Francesc fa una primera i rellevant afirmació: "l'indissociable lligam entre l'ecologia natural i la humana". És a

dir, que tot està connectat i que no es pot parlar de conservació de la biodiversitat sense tenir present que molts territoris estan habitats, des de temps ancestrals, per pobles indígenes que han estimat i custodiat, curosament, els seus hàbitats fins a l'actualitat. Aquesta associació és imprescindible per entendre l'equilibri que ha existit al llarg de segles a la selva amazònica. Malmetre els hàbitats -les aigües, el subsol o els boscos- o actuar sobre les tribus indígenes, és trencar una harmonia que és resultat de viure l'entorn com si fos la mateixa mare que acull, alimenta i ensenya i, per tant, sentint-se part de la unitat.

El Sant Pare recalca que actuar contra la terra i la gent que l'habita és actuar contra la creació i, a

la vegada, contra l'equilibri planetari. En conseqüència, defensar la natura i els pobles indígenes amazònics és quelcom que ens interpel·la a tots. Per aconseguir-ho, el text proposa definir un sistema normatiu internacional que estableixi límits infranquejables per a les empreses i els governs.

És molt interessant la incorporació del concepte contemplació que apareix a l'exhortació *Estimada Amazònia*: "Aprent dels pobles originaris podem contemplar l'Amazònia i no només analitzar-la, per reconèixer el preciós misteri que ens supera". També la crida, que fa el Sant Pare, per tal que despertem el sentit contemplatiu que Déu va posar dins nostre i com l'ús d'aquesta actitud pot afavorir la comunió amb l'entorn.

Molts pensadors i institucions van celebrar la publicació de l'Encíclica *Laudato Si'* com Mans Unides que va expressar que compartia la denúncia i els reptes que presentava. Dins l'Església catòlica han sorgit diferents iniciatives per promoure el missatge de l'encíclica, com les escoles *Laudato Si'*, la Setmana *Laudato Si'* o el moviment Ecoparròquies que, entre altres objectius, vol promoure l'espiritualitat eco-social a partir de la seva incorporació a la litúrgia, a la pregària, als itineraris contemplatius a la natura.

El RACC i el Servei Català de Trànsit convoquen el Concurs Joves i Mobilitat, que arriba a la 16a edició

Sota l'objectiu de promoure actituds i valors de mobilitat segura, sostenible i responsable entre els adolescents de Catalunya; el RACC, amb la col·laboració del Servei Català de Trànsit, convoca la 16a edició del concurs educatiu 'Joves i Mobilitat'.

La temàtica d'aquesta edició, 'Les bicicletes, els joves i les noves mobilitats', té l'objectiu de posar en valor el fet d'anar en bicicleta i la seva projecció com a mitjà de transport sostenible i saludable. L'ús de la bicicleta ha augmentat exponencialment en els darrers anys, però encara no és un mitjà massiu i cal integrar-lo amb seguretat per al conjunt dels usuaris. Per això, l'objectiu del concurs és impulsar els joves perquè reflexionin sobre la millor manera de fer un lloc a la bicicleta en la mobilitat quotidiana.

El concurs està adreçat a alumnes de Secundària, Batxillerat i Cicles Formatius de Grau Mitjà d'entre 12 i 18 anys, així com nois i noies d'aquesta edat que siguin membres de casals de joves o centres de lleure catalans, així com alumnes d'itineraris formatius específics (IFE). Els participants poden presentar els seus treballs a les categories d'anunci gràfic, vídeo per a Instagram i projecte de millora de la seguretat viària.

A més, la 16a edició del concurs premiarà, per tercer any consecutiu, el Millor Projecte Educatiu en Mobilitat Segura en reconeixement de les activitats que realitzen els centres regularment durant el curs (setmana de la mobilitat, campanyes de seguretat o d'ús de les bicicletes, xerrades divulgatives de mossos o policies locals, treballs de síntesi, treballs de recerca, senyalització viària al centre, etc.).

Per presentar els treballs, l'alumnat ha de comptar amb la col·laboració d'un tutor o tutora dels seus centres educatius o de lleure. Els treballs, que es poden entregar de forma individual o en grups de fins a 4 components, han de presentar-se al web www.jovesimobilitat.cat abans del 16 d'abril de 2023. En aquesta pàgina, els professors i educadors trobaran recursos informatius i diverses propostes didàctiques sobre mobilitat, seguretat viària i convivència.

El concurs Joves i Mobilitat, que compta també amb la col·laboració del Departament d'Educació de la Generalitat i amb diferents patrocinadors, ha registrat durant la seva trajectòria una participació de prop de 22.000 adolescents de tota Catalunya que han donat la seva visió sobre

la mobilitat en gairebé 14.000 treballs relacionats amb la temàtica que han de treballar.

El concurs Joves i Mobilitat és un projecte educatiu que va néixer el 2008 per ajudar els estudiants d'entre 12 i 18 anys de Catalunya a reflexionar sobre la responsabilitat i els riscos que implica la conducció d'un vehicle. La profunda transformació de la societat en els últims anys i les implicacions que se'n deriven en termes de seguretat viària, necessitats quotidianes de desplaçaments i protecció de l'entorn han fet evolucionar el concurs cap a una visió molt més completa i transversal del que significa avui la mobilitat. | **AMB EL SUPORT DEL RACC**

L'aportació del papa Francesc en els temes polèmics: sexualitat, parella i família

Una de les aportacions més decisives del papa Francesc en el tema de la parella i la família és el capítol VIII de *Amoris Laetitia* (AL, 2016). En el procés del document ja es veu la situació especial del capítol VIII. L'Encíclica comença parlant de la situació i els desafiaments de la família (cap. 2), després fa una reflexió llarga i central a propòsit de la paraula cristiana sobre la família, centrada en l'amor (capítols 1, 3, 4, 5), per acabar proposant unes reflexions pastorals (capítols 6, 7). Sembla que ja està tot dit, però al final apareix el capítol VIII titulat 'Acompanyar, discernir i integrar la fragilitat'. Comença així: "Els pares sinodals van expressar que, encara que l'Església entén que tota ruptura del vincle matrimonial va contra la voluntat de Déu, també és conscient de la fragilitat de molts dels seus fills" (AL 291).

Després de les llargues reflexions sobre l'amor i la parella, el Papa es planteja el tema estrictament pastoral del tracte de l'Església amb els qui no viuen segons el seu missatge. Els concreta en quatre situacions: els cristians que s'han ajuntat sense casar-se, els qui s'han casat només civilment, els qui s'han divorciat i els divorciats que s'han tornat a casar civilment.

Parla de “situacions irregulars” (sempre entre cometes). L'Església s'ha plantejat sovint la pregunta sobre el tracte pastoral dels qui estan en “situacions irregulars”. La resposta sempre ha estat la mateixa: l'Evangelí no accepta aquestes situacions irregulars, per tant, l'Església condemna els qui viuen d'aquesta manera; l'únic tracte pastoral de l'Església, fidel a ella mateixa, és el record de la condemna i el treball per part dels catòlics que hi viuen per tal que corregixin la seva vida. Diverses vegades els últims Papes han recordat que “l'Església no pot tenir una altra actitud respecte als homes que la del Redemptor: Acull els pecadors, però no pot renunciar a ensenyar la llei que en realitat és la pròpia d'una vida humana portada a la seva veritat originària” (*Humanae Vitae*, 19); perquè “no reduir en res la saludable doctrina de Crist és una forma de caritat eminent cap a les ànimes” (HV 29).

No és aquest l'accent pastoral del papa Francesc. Ja al començament del capítol VIII diu: “L'Església ha d'acompanyar amb atenció i cura els seus fills més fràgils, marcats per l'amor ferit i extraviat, donant-los de nou confiança i esperança, com la llum del far d'un port o d'una torxa portada enmig de la gent

per il·luminar els qui han perdut el rumb o es troben enmig de la tempesta. No oblidem que, sovint, la tasca de l'Església s'assembla a la d'un hospital de campanya” (AL 291). Després, al llarg de tot el capítol, repeteix diverses vegades la idea central que passa a ser l'aportació pròpia del Papa en un tema tan delicat: l'Església no està cridada a condemnar ningú, sinó que està cridada a acollir tothom, estigui en la situació que estigui, oferint a tots els seus fills la seva misericòrdia maternal, acompanyant-los en el procés de la seva vida cristiana (AL 291.2 296. 297. 299). Ja des de Jerusalem, al començament de la seva història, l'Església té al seu davant el desafiament: o acull o rebutja (AL 296). La lògica pastoral que a partir de la posició teològica dedueix la condemna i l'exclusió, podrà ser una lògica humana, però no és evangèlica.

EL MÈRIT DEL PAPA FRANCESC HA ESTAT CONTINUAR EL CAMÍ INICIAT PER JOAN PAU II SOBRE LA VERITABLE ACTITUD PASTORAL DE L'ESGLÉSIA, CRIDADA NO A CONDEMNAR SINÓ A ACOLLIR I ACOMPANYAR

El tema proporciona encara alguna altra sorpresa. Parlant estrictament, el qui va donar el primer pas va ser sant **Joan Pau II** a *Familiaris Consortio* (FC, 1981). També allà el Papa es planteja la qüestió del tracte pastoral amb els divorciats tornats a casar. Diu així: “En unió amb el Sínode exhorto vivament els pastors i tota la comunitat dels fidels perquè ajudin els divorciats, procurant amb sol·lícita caritat que no es considerin separats de l'Església, podent i fins i tot devent, com a batejats, participar en la seva vida. Se'ls exhorti a escoltar la Paraula de Déu, a freqüentar el sacrifici de la Missa, a perseverar en la pregària, a incrementar les obres de caritat i les iniciatives de la comunitat en favor de la justícia, a educar els fills en la fe cristiana, a cultivar l'esperit i les obres de penitència per implorar així, dia a dia, la gràcia de Déu. L'Església resi per ells, els ànims, es presenti com a mare misericordiosa i així els sostingui en la fe i l'esperança.” (FC 84).

És de les primeres vegades que un document de l'Església adopta en aquest tema un llenguatge acollidor, comprensiu, que correspon a la seva veritable missió pastoral. L'Església no està cridada a condemnar sinó a acollir; el papa Joan Pau II parla d'acollir les parelles tornades

a casar de manera estable en el si de la comunitat cristiana i de promoure la seva actuació activa en el conjunt de la vida eclesial. Joan Pau II, però, després de parlar de l'acolliment d'aquestes parelles, troba l'escull que ha marcat sempre el tema: "Són ells els qui no poden ser admesos (a la comunió eucarística), atès que el seu estat i la seva situació de vida contradiuen objectivament la unió d'amor entre Crist i l'Església, significada i actualitzada a l'Eucaristia" (FC 84).

Els mateixos es condemnen perquè estan en una "situació irregular". Torna a sortir el tema de la "situació irregular" objectiva, social, jurídica. Aquest escull, però, no el porta, com tradicionalment, a la condemna global i a l'exclusió d'aquestes parelles de la comunió eclesial, sinó a una actitud d'acolliment estable d'aquestes parelles però amb una limitació important: que no rebin la comunió eucarística. I quasi amb la boca petita, FC diu que si algun d'aquests vol anar a combregar, ha de comprometre's a viure evitant les relacions sexuals amb la nova parella, "una forma de vida que no contradiu la indissolubilitat del (primer) matrimoni". (FC 84). El mèrit del papa Francesc ha estat continuar

el camí iniciat per Joan Pau II sobre la veritable actitud pastoral de l'Església, cridada no a condemnar sinó a acollir i acompanyar els seus fills tenint en compte la seva realitat personal i donant menys importància a la "situació objectiva irregular" en la qual es troben (AL 296).

SENSE ADONAR-SE'N, EL PAPA, AMB EL SEU MISSATGE D'ACOLLIMENT HA MARCAT LA PAUTA DE TOTA L'ACTITUD DE L'ESGLÉSIA EN UN DELS TEMES MÉS DELICATS I CONFLICTIUS DE L'EXPERIÈNCIA ECLESIAL

Això és aparentment nou, però el papa Francesc no ha fet sinó desenvolupar el que és i ha estat sempre la praxi pastoral de l'Església en l'àmbit global del tracte amb els pecadors. L'Església sap que molts dels seus fills tenen comportaments poc fidels a l'Evangelí en tots els àmbits del comportament; no solament el sexual i de parella, també el laboral, el social, el de lleure, el del llenguatge, el comercial... L'Església no exclou ni excomunica ningú (297)

sinó que repeteix una vegada i una altra la seva doble missió. Per una banda, anuncia a tots els cristians la fidelitat plena a les virtuts evangèliques segons l'Esperit del Senyor; i per una altra, crida a la conversió de tots, especialment dels pecadors. I repeteix, any rere any, la crida a la conversió en temps de Quaresma i la crida a la vida fidel al Senyor de la resurrecció pasqual. Només en el cas dels qui viuen en aquestes "situacions irregulars" l'Església havia endurit les seves exigències, cosa que el papa Francesc ha posat al seu lloc.

És bo recordar alguns accents pràctics que constitueixen l'actitud pastoral d'acolliment i acompanyament que promou el capítol VIII de *Amoris Laetitia*. Un és el discerniment, per part dels pastors i dels interessats, de les circumstàncies que han marcat les seves decisions (AL 298. 299); un altre és la valoració teològica cristiana de tot el que hi ha de bo i d'amorós en els qui viuen en aquestes "situacions irregulars" (AL 291. 292. 293. 294. 301); també cal posar en relleu la crida a créixer en l'esperit de fe i d'amor que els porti a fer el bé possible segons la llei de la gradualitat (AL 295. 308); també la crida a superar els esculls litúrgics, pastorals, edu-

catius i institucionals que dificulten el creixement espiritual en la fe i l'amor, fins a valorar la possibilitat de participar en els sagraments de la Confessió i de l'Eucaristia (AL 299. 305). Són impactants les paraules del Papa parlant d'aquesta tasca pastoral personal i delicada: "Jesús espera que... acceptem de veritat d'entrar en contacte amb l'existència concreta dels altres i coneguem la força de la tendresa. Quan ho fem, la vida sempre se'ns complica meravellósament" (AL 308).

Encara una última nota. El papa Francesc es planteja el tracte pastoral de les "situacions ir-

regulars", és a dir, d'un nombre determinat de persones i de situacions. No cal, però, una gran perspicàcia per adonar-se que la majoria de la gent d'avui pensen el mateix sobre la sexualitat, la parella, la fidelitat, l'avortament, el divorci o l'homosexualitat. És a dir, les orientacions del capítol VIII no són només per a uns quants sinó que cal aplicar-les a la pastoral de l'Església en general per al nostre món d'avui. En aquest sentit, s'han d'entendre frases del papa Francesc com quan van dir que "si una persona és gai, busca el Senyor i té bona voluntat, qui sóc jo per a jutjar-la?". Potser sense adonar-se'n, el papa Francesc, amb el seu missatge d'acolliment i d'acompanyament ha marcat la pauta de tota l'actitud de l'Església en un dels temes més delicats i més conflictius de la nostra experiència eclesial.

ment i d'acompanyament ha marcat la pauta de tota l'actitud de l'Església en un dels temes més delicats i més conflictius de la nostra experiència eclesial.

Gaspar Mora és teòleg i consiliari al Centre de Preparació al Matrimoni (CPM)

GASPAR MORA -CR | [LLEGIR AL WEB](#)

Sabadell Institucions Religioses i Tercer Sector

**Atenció personalitzada orientada al carisma
i a la missió de les institucions**

Assessorament en inversions, gestió del patrimoni, finançament preferent...
Estem al seu costat per oferir-li les solucions financeres que necessita a través
d'una àmplia gamma de productes i serveis adaptats al seu sector
i a la seva casuística particular.

Convenis

Condicions preferents per a la seva institució i les que en depenguin.

Finançament

Terminis i condicions personalitzats per tirar endavant els seus projectes.

Gestió

especialitzada

Un gestor estarà al seu costat per ajudar-lo en el seu dia a dia.

Més informació a
bancsabadell.com/institucionsreligioses
bancsabadell.com/tercersector

B Sabadell

Foto: Vatican News.

Els mitjans de comunicació catalans valoren el papa Francesc

Si un impacte ha tingut el papa Francesc ha estat en el món de la comunicació. És un papa mediàtic i generalment vist amb simpatia fora dels ambients eclesials. Per això, completem els articles que hem anat publicant de diversos experts amb la visió que tenen del papa Francesc els responsables dels principals mitjans de comunicació catalans. Els hem demanat quina és la seva valoració del papa amb la pregunta “Què m’agrada (o no) del papa Francesc?” i publiquem les respostes que hem rebut coincidint amb els deu anys de la seva elecció, el 13 de març de 2013.

Què m’agrada i no del papa Francesc

José Antich. Director d’El Nacional.

La cara del pontificat de Francesc és que s’ha esforçat perquè l’Església catòlica miri més enllà del món dels creients amb seguretats i sigui vista més de prop per les persones que les últimes dècades se n’han allunyat –o que senten que l’església s’ha allunyat d’ells. Hi ha un món d’indiferents als qui Francesc s’esforça per entendre i per acostar-s’hi. També és un Papa que vol dels catòlics una atenció més intensa

per les persones vulnerables i menys per les qüestions de dogma i doctrina. La seva política de tolerància zero amb els abusos sexuals n'és un exemple. La creu de Francesc és que de vegades costa d'entendre amb claredat quin és el seu missatge, què vol, i això arriba a afectar la posició de l'Església catòlica com a institució. L'exemple aquí seria l'escassa rellevància del Vaticà en la guerra d'Ucraïna, quan sempre havia estat un mediador privilegiat en aquesta mena de conflictes.

Francesc, el Papa amb qui es pot parlar

Sílvia Barroso. Directora d'El Món.

La figura de Jorge Mario Bergoglio, el papa Francesc, té tots els elements per no satisfer ningú. Els més tradicionals trobaran que s'excendeix en qüestions socials i que pren decisions que sacsegen l'Església innecessàriament i que no tenen prou consens. I els més progressistes trobaran que es queda curt. No tenir una posició en aquesta dicotomia és impossible. Per a una dona catalana i de classe treballadora del segle XXI, l'Església sempre es quedarà cur-

ta en els moviments per modernitzar-se -per exemple amb relació al paper de la dona- i per fer net de problemes gravíssims que arrossega, com ara els abusos sexuals comesos per religiosos amb menors. Però quedar-se aquí no seria un judici just. El papa Francesc ha fet esforços visibles per avançar en aquests dos temes i ha demostrat una mentalitat oberta, respectuosa i democràtica en el conflicte nacional català, per al qual ha demanat que es busqui una solució dialogada i no ha donat per fet quina ha de ser. Ha tingut la valentia de no agafar-se a la posició més còmoda, que seria posar-se de part de l'Estat espanyol. Francesc és, per tant, el Papa amb qui es pot parlar i que s'atreveix a pensar més enllà del guió que es troba fet. I és d'agrair.

Atractiu i trencador

Jordi Basté. Director de El Món a RAC1.

El papa Francesc ha fet un canvi en aquests últims deu anys, que pot no ser molt atractiu per a molts, però que per mi ha sigut molt atractiu i molt trencador: utilitzar la manera de parlar de la gent, el llenguatge de la gent. No és un Papa

amb excessiva literatura política, però que, com a mínim, ha apaivagat als anticlericals ferotges que han estat permanentment fora de la fe. És una Església expressament pensada per pobres i pels pobres i sobretot per les minories. Per exemple, ha anat molt lluny amb la protecció dels més desvalguts o de les minories. O, per exemple, en l'homosexualitat ha anat molt més enllà del que segurament l'Església permetria, ha arribat al seu límit i ha dit que la unió de dues persones homosexuals es considera com a família. El que té per davant és molt complicat, que és reparar la crisi de fe que pateix una part de l'afició o dels que són senzillament creients.

Reformes en profunditat?

Marc Basté. CEO Grup Edicions de Premsa Local i editor-director de Nació Digital.

El pontificat de Francesc ha suposat un gir en llenguatge i estil, amb una obertura en temes com la immigració o el clima. Algunes expressions, com la crítica a la "globalització de la indiferència", assenyalen una sensibilitat social positiva. O potser també certa astúcia.

En tot cas, hi ha aquí un bon comunicador. El paper de Roma davant la pederàstia continua mostrant poca empatia. L'actitud de Francesc en moral sexual o el paper de la dona no ha passat algun tret amable. La bel·ligerància dels sectors més conservadors contra ell delata més el poc contacte que tenen amb la realitat que una suposada radicalitat del papa. En molts sentits, el rellotge continua aturat. La gran pregunta seria: deu anys després de la seva elecció, quines reformes en profunditat s'han fet?

Comunicació i acció

Sigfrid Gras. Director de Televisió de Catalunya.

Els deu anys del pontificat de Francesc marquen un abans i un després en la història de l'Església. La seva manera de comunicar, espontània i directa a la gent, atrau l'interès de creients i no-creients. Destaca la reforma que ha fet de la cúria i la intensa lluita contra la corrupció al Vaticà. I sobretot, la reforma històrica del Codi de Dret Canònic, per defenestrar "la cultura de l'abús" que ha causat tantes víctimes. Ho ha fet malgrat l'oposició ferotge dels sectors ultracon-

servadors. Francesc surt de l'esquema d'una Església tancada en si mateixa, dominada per la mentalitat clerical. I aposta per una Església que s'obri al món, que tingui cura del planeta i que surti a les perifèries. No a les guerres, no a l'espoli dels més pobres. Els seus gestos i paraules són rellevants. Reconeix el patiment i el mal comès, i demana perdó, entre altres qüestions, per les barbaritats comeses per l'Església durant la colonització d'Amèrica. Temes com el sacerdoci de la dona i el celibat opcional dels capellans, malauradament, sembla que han quedat fora del seu pontificat.

Parlar Clar

Ramon Grau. President de l'Associació de Mitjans d'Informació i Comunicació (AMIC)

Si puc definir el pare Francesc en els deu anys del seu pontificat, ho faria com un gran comunicador amb una manera de fer molt diferent dels qui l'han precedit. Un home d'acció, pràctic, directe i molt assertiu, amb un llenguatge clar, senzill, directe i molt pedagògic. En els seus missatges no evita temes conflictius per

a l'església com la tragèdia dels abusos sexuals, i ho diu ben clar; "no n'hi ha prou en demanar perdó". Francesc s'ha posicionat clarament contra la invasió d'Ucraïna, per la lluita a favor del medi ambient o a favor d'acollir refugiats, criticant la posició del món occidental. En el cas del conflicte polític de Catalunya, sempre ha fet una crida a trobar una solució amb més diàleg i menys ideologia, instant a Espanya a reconciliar-se amb la seva pròpia història. Pel que fa als Mitjans de comunicació, sovint els critica quan s'han dedicat a difamar o a calumniar, buscant l'espectacle i la desinformació, aquests diu, han de ser propers i contribuir amb empatia i fraternitat amb els més vulnerables.

Mateixa doctrina, diferents formes

Jordi Juan. Director de La Vanguardia.

Potser el més significatiu del pontificat de Francesc sigui la seva pròpia elecció, que va desplaçar el centre de gravetat del Vaticà fora de la cúria romana amb l'elecció del primer successor de Pere procedent de Llatinoamèrica. Un signe dels temps que veuen com Occident

comença a transferir el poder cap a altres indrets del món. No ha canviat la doctrina, però sí les formes. Ha lluitat contra el clericalisme i la corrupció des de la humilitat que va portar Jorge Mario Bergoglio a demanar als fidels congregats a la plaça de Sant Pere el dia que va ser elegit que resessin per ell. És un Papa missioner, amb una església propera al poble, no aferrada a les estructures de poder i ha fomentat el diàleg ecumènic amb jueus, musulmans i ortodoxos. Potser la creu que més li pesa del pontificat siguin els casos de pederàstia protagonitzats per membres de l'Església.

Un Papa benintencionat en una estructura massa immòbil

Toni Muñoz Hidalgo. Hermes Comunicacions, l'editora d'El Punt Avui.

En terra d'oliveres, quan les poden, fan seu allò dels cossos d'Aristòtil: "Elles, cap amunt, i nosaltres, cap avall". Des de la distància, considero que deu anys després de l'inici del pontificat de Francesc l'Església catòlica sembla millor, però ho és molt menys d'allò que molts

esperaven. L'immobilisme n'és substancial, en una part sòlida de l'estructura eclesial i, ben pensat, no entenc per què va ser l'escollit. No sabem si Francesc no ha tibat més per falta de voluntat o perquè veia que el fil es trencava. I un papa pot ser moltes coses, però mai rupturista. Proper, senzill i clar, va declarar la fraternitat, en un sentit ampli, un objectiu i ha estat prou valent, però més en el cara a cara que en la doctrina. I ha mostrat una mentalitat oberta tot i que, per falta de convicció o perquè sabia que els seus dictats no serien ben acollits per un sector ultraconservador dominant, temes essencials com l'accés al sacerdocí de les dones (ja no parlem d'altres col·lectius) o el celibat resten als llimbs. La Conferència Episcopal Catalana continua inaudita.

Ell mateix

Albert Sáez. Director d'El Periódico de Catalunya.

M'agrada que hagi impulsat una política de tolerància zero amb les denúncies per abusos. M'agrada que hagi posat més accent en la moral

social que en la sexual. I m'agrada que miri menys el món només des d'Europa. No m'agrada que no hagi estat més valent en les reformes en el govern del Vaticà i que hagi obert debats per tancar-los malament com l'homosexualitat, el divorci o el paper de les dones. M'agradaria que fos ell mateix amb 30 anys menys.

L'Oratori de Sant Felip Neri denuncia "l'expropiació arbitrària" de l'Ajuntament de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona ha anunciat aquest divendres que vol **expropiar** els edificis de l'Escola Sant Felip Neri i dels locals del convent que són propietat de la Congregació de l'Oratori de Sant Felip Neri de Barcelona. En concret, el nou pla urbanístic estableix la titularitat pública de les parcel·les dels números 3, 4 i 6 de la plaça de Sant Felip Neri, i del número 3 de la plaça de Frederic Marés. En un **comunicat**, la Congregació nega aquesta afirmació i denuncia que l'Ajuntament vol tirar endavant una "expropiació arbitrària".

CR | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

La comunitat jueva de Girona demana un espai al cementiri on poder enterrar els seus difunts

Poder enterrar els difunts seguint la seva tradició. És la demanda de la comunitat jueva de Girona per disposar d'un espai al cementiri municipal on poder enterrar els seus difunts. La portaveu de l'Associació Cultural Jueva Girona-Costa Brava, **Emilia Roffé**, ha explicat a Catalunya Ràdio que no disposar-ne els obliga a traslladar els cossos a Barcelona, on sí que hi ha espais habilitats, o bé a renunciar a la tradició i enterrar els difunts en nínxols o incinerar-los.

ACN | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Una quarantena d'activitats en 15 comarques diferents a l'agenda de Catalunya Sacra

Un itinerari guiat per conèixer el patrimoni sacre de Reus obre aquest dissabte els actes de l'**agenda cultural de Catalunya Sacra de 2023**. Des d'ara fins al novembre s'oferiran més d'una quarantena d'activitats en 15 comarques de Catalunya i una del País Valencià. Aquest festival itinerant, plenament consolidat, dona a conèixer la diversitat, la riquesa i els valors del patrimoni cultural de l'Església. L'onzena edició inclou activitats des de Saurí fins a Morella, amb propostes que van des de l'art medieval fins a l'art del segle XXI.

CATALUNYA SACRA | [LLEGIR AL WEB](#) (+)

Les Passions estrenen una temporada més inclusiva i participativa

Després d'una temporada que encara arrossegava els efectes de la pandèmia, la Federació Catalana de Passions (FCP) assegura que **la temporada 2023** "torna amb la força que sempre ha caracteritzat les Passions de Catalunya". Una temporada que arriba amb novetats pel que fa a la inclusió i a la participació de totes les entitats que formen part de la FCP.

"Vam patir molt per la pandèmia", explica el president de la FCP, **Jordi Carapuig** després que **l'any passat encara no es poguessin fer les presentacions amb la normalitat desitjada**. Assegura que han tornat "amb moltes ganes" gràcies als equips humans que hi ha al darrere. "Hem demostrat un any més que les Passions són una escola de teatre, però també una escola de vida i de convivència", diu.

Una de les novetats que presenta la FCP per aquesta temporada de Passions està relacionada amb la inclusivitat. La secretària de Feminisme del Departament d'Igualtat i Feminisme de la Generalitat, **Montserrat Pineda**, explica que "és important fomentar una major presència de les dones a les representacions". "Les passions són una oportunitat de visibilitzar les dones,

i han de ser un reflex de la societat en aquest sentit", hi afegeix. Per fer-ho, la FCP cooperarà amb la Generalitat i a la vegada comptarà amb el seu suport per aconseguir més difusió, que és un dels altres objectius marcats per aquest 2023: "Tindrem més presència a les xarxes i a les agendes oficials s'hi inclouran totes les passions, no només les més conegudes". Això també ajudarà a fomentar el turisme de proximitat perquè, segons Pineda, molta gent que va a veure una Passió també aprofita per visitar les poblacions on es representen.

En aquest sentit, la FCP també està treballant per fomentar i millorar l'accés a les Passions dels grups socials vulnerables, tot amb el suport de la Generalitat.

Projectes que il·lusionen les associacions federades

En el marc de la presentació de la nova temporada de Passions que ha tingut lloc aquest dissabte al monestir de **Santa Maria de Poblet**, la FCP ha anunciat dues efemèrides que tindran lloc en els pròxims anys i que il·lusionen especialment a les associacions federades. La primera

serà el 9 de març del 2024, moment en el qual es farà la trobada anual que serveix per presentar la nova temporada. Així com aquest any ha tingut lloc al monestir de Poblet, l'any que ve es farà a la **Sagrada Família**, on tots els associats podran gaudir d'una visita guiada a la basílica.

D'altra banda, el president de la FCP ha confirmat que l'any 2025 les Passions de Catalunya col·laboraran amb el **monestir de Montserrat** en la celebració del Mil·lenari. Tot i que encara no s'ha confirmat com es portarà a la pràctica aquesta col·laboració, les Passions hi seran presents, i el més segur és que es faci una representació a la basílica del santuari.

Durant l'acte de presentació, els diversos ponents han aprofitat per agrair la tasca desinteressada que cada any fa possible la representació de les Passions. En aquest sentit, **Adelaida Moya**, directora general de Cultura Popular i Associacionisme, va recordar que aproximadament hi ha més de 4.000 col·laboradors i voluntaris entre totes les entitats federades. Per aquest motiu, Moya ha destacat "l'esforç i els valors culturals que impliquen les Passions, que són una gran ex-

pressió de la cultura popular de Catalunya". Amb tot, tant ella com el president de la FCP han recordat que s'ha de seguir treballant perquè les Passions tinguin més impacte a la societat i puguin seguir durant molts anys més "despertant el sentiment interior com a signe d'expressió de la religió".

Els assistents a la roda de premsa també van poder repassar la història de totes les passions de Catalunya.

Més de 20 associacions repartides arreu del país

Cada any, a Catalunya s'hi poden veure més de 62 representacions de Passions, algunes amb més de tres segles d'història, com és el cas de la d'**Ulldecona** o la de **Cervera**, que té més de 500 anys. Una de les entitats que fa possible que les continuem gaudint és la Federació Catalana de Passions, que agrupa fins a vint associacions repartides arreu del país.

El dimecres 8 de març, passejava per Budapest, després de dos dies intensos de reunions sobre lideratge. La ciutat es va despertar plena de tulipes i de moltes altres flors, a cada cantonada tenia una floristeria o una parada plena de flors al carrer. No sent la primera vegada que passejava per Budapest, vaig pensar que alguna cosa especial hauria de ser. De mica en mica veia dones que anaven o venien amb una o diverses tulipes entre les mans, aviat vaig descobrir que en una de les parades obsequiaven amb tulipes a les dones pel Dia Internacional de la Dona. Sembla que els hangars regalen flors en les celebracions més importants.

Entre tulipes i revolucions feministes

RUTH GIORDANO
A DES DEL DIÀLEG

Tornant cap a casa a l'avió, vaig tenir el temps per llegir l'article de Juan José Tamayo "La rebelion de las mujeres en la Iglesia". La dolçor de les tulipes, la meva flor preferida, i la denúncia de l'article en van fer pensar en el llarg camí que les dones d'arreu del món, hem de seguir fent camí. Ho hem de fer en qualsevol àmbit, i específicament en el de la religió, per poder assolir i mantenir la paritat i la mateixa feminitat.

M'atreveixo a dir, que justament dins de les tradicions religioses, malgrat algunes bones excepcions, encara queda un camí increïblement molt més llarg per fer.

Jo com pastora protestant em quedo amb les paraules de l'apòstol Pau a la carta als Gàlates 3:28 "Ja no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona: tots sou un de sol en Jesucrist." La visió en el Crist sembla molt clara i senzilla, amb relació a la paritat o igualtat, sigui de gènere, de raça o social.

Necessitem mantenir-nos fermes per seguir fent la revolució, les revolucions, però amb la dolçor de les tulipes, potser el camí se'ns farà menys feixuc i mantindrem millor la nostra identitat.

Jordi Llisteri, Viqui Molins i Manuel Manonelles analitzen els 10 anys del pontificat del papa Francesc
DT, 14/03/2023 | CCMA

La comunitat musulmana gironina supera per primera vegada les 100.000 persones
DC, 15/03/2023 | DIARI DE GIRONA

Apareixen noves pintures d'un retaule gòtic desmembrat de Jaume Huguet
DJ, 16/03/2023 | ARA

Sor Lucía Caram serà la pregonera de la Setmana Santa de Tortosa
DJ, 16/03/2023 | CANAL 21

Mans Unides organitza a la Seu d'Urgell una nova edició del Sopar de la fam
DV, 17/03/2023 | RÀDIO SEU

El Bisbat de Terrassa commemora a la Seu d'Ègara els 90 anys de la primera Dominica Laetare
DV, 17/03/2023 | TERRASSA DIGITAL

Obren l'espai museïtzat de la Setmana Santa a l'església Sant Agustí de Tarragona
DV, 17/03/2023 | DIARI MÉS DIGITAL

Salut multiconfessional a l'hospital d'Olot
DV, 17/03/2023 | EL PUNT AVUI

Sant Joan de Déu CAT
@OHSantJoandeDeu

La **#solidaritatSID** continua creixent. Aquest 2022: **60.000** beneficiaris de la nostra obra social **4.500** persones voluntàries **2** milions de beneficiaris indirectes de projectes de cooperació internacional **120** Projectes de sensibilització en centres educatius Moltes gràcies!

100 reproduccions

13:22 · 13 mar. 23 · **379** Visualizaciones

Obs Blanquerna
@ObsBlanquerna

Informe MAGIC @iEMed_ @MDI_LK y Al Fanar sobre islamofobia de género en los medios españoles: menos interés por el hijab pero persiste la imagen negativa del colectivo musulmán. Hemos estado en la presentación en @Casaarabe

21:51 · 13 mar. 23 · **224** Visualizaciones

Fundació Pere Tarrés
@Fundperetarres

Avui la @Fundperetarres participa en el Consell de Governança de l'@AcordCiutada per una Barcelona Inclusiva agraïnt la tasca de @Soniafor, Comissionada #acciociosocial de @bcn_ajuntament

17:27 · 16 mar. 23 · **104** Visualizaciones

Maristes Catalunya
@MaristesCat

Comunicació i Protecció a la infància de la Província L'Hermitage, al congrés #Nosinmidircom de la @MediosConfer a Madrid juntament amb @maristasiberica, @maristascompost i @MaristasMedit. #congresoCONFER

12:49 · 15 mar. 23 · **349** Visualizaciones

Abadia de Montserrat
@montserratinfo

Recés espiritual per a homes joves que vulguin viure el Triduum Pasqual a Montserrat - Del 6 al 9 d'abril, la comunitat benedictina ofe... #Montserrat #Noticies #ActivitatsMontserrat #Actualitat abadiamontserrat.cat/reces-espiritu...

12:53 · 12 mar. 23 · **433** Visualizaciones

La Sagrada Família
@sagradafamilia

CAT_ Avui, participants de les Jornades #ABIE2023 d'@ABIE_asociacion visiten la Sagrada Família acompanyats de @josepm_turull, rector de la Basílica i de la parròquia de la Sagrada Família. Gràcies per venir!

18:30 · 16 mar. 23 · **708** Visualizaciones

Jesuites Catalunya
@jesuitescat

Diàleg al @Casal_Loiola amb @puigpuig el proper dissabte 18 de març: Fe i Raó en la nostra cultura actual.

Traducir Tweet

La Salle BCN
@LaSalleBCN

Recentment, vam acollir al nostre campus l'Exposcerca Jove! Més de 100 projectes de recerca vinculats a temes científics, tecnològics, artístics, socials, entre altres àmbits, en espais dissenyats entre estudiants de secundària i batxillerat de tot el món. @magmarecerca

15:02 · 14 mar. 23 · **301** Visualizaciones

Fe i Raó en la nostra cultura actual
amb en Lluís Puig, SJ
Dissabte 18 de març a les 17.30h

18:02 · 16 mar. 23 · **37** Visualizaciones

FEDAC Sant Feliu
@FEDACsantFeliu

Quin dia més màgic hem passat avui a l'escola! Quatre dones ens han meravellat amb un discurs empoderador i alliberador. Gràcies per demostrar-nos que un altre món és possible a través de la música. #avuidemà2024 #TJUtópia #escuelasfedac #jazz #passióeducar #experiènciamemorable

21:32 · 09 mar. 23 desde Sant Feliu de Codines, España · **1010** Visualizaciones

Justícia i Pau
@JusticiaiPau

#SetxPau | Afanya't! Només falten 25 dies per poder participar en el concurs de murals per la Pau 🇺🇳 en el marc de la 2a Setmana per la Pau - Arcadi Oliveres!

📢 Avisa a tothom qui creiguis que li pot interessar aquesta iniciativa!

📄 Inscripció | justiciaipau.org/setmanaperlapau...

34 reproduccions

12:50 · 16 mar. 23 · **113** Visualizaciones

Vedruna Catalunya Educació
@VedrunaCat

Junts reflexionem sobre el món que ens espera i el significat del pas per l'escola Vedruna. Trobada de 2n de #Batxillerat de l'@escorialvic @VedrunaGracia i @VedrunaVall a Barcelona, i de @VedrunaGirona @VedrunaMalgrat i @vedrunapalamos a Malgrat

15:44 · 10 mar. 23 · **450** Visualizaciones

Monestir de Poblet
@MonestirPoblet

Estem molt contents d'annunciar, la presentació del llibre: Poblet desaparegut. L'acte tindrà lloc el proper 26 de març, a les 12:00 del migdia al Palau de l'Abat. La presentació anirà a càrrec de l'Abat de Poblet, Octavi Vilà i els escriptors @AlexErraEssa i @DamiA

Traducir Tweets

16:41 · 16 mar. 23 · **306** Visualizaciones

CATALUNYA RELIGIÓ

Resum en paper de la setmana | ISSN 2604-7012 | Tota l'actualitat a www.catalunyareligio.cat

Direcció: Glòria Barrete Vélez. **Redacció:** Roger Vilaclara, Anna Guimera, Aina Argueta i Jordi Llisteri. **Edició paper:** Macià Grau. **Col·laboradors:** Eloi Aran, Ramon Bassas, Valentina Laferrara, Xavier Membra, Lucía Montobbio, Laura Mor, Víctor Rodríguez, Alba Sabaté. **Adreça:** Carrer dels Lledó, 11. 08002 Barcelona. **Telèfon:** 674050748. **Correu-e:** info@catalunyareligio.cat. **Publicitat:** Miquel Codolar | comunicacio@animaset.cat

Catalunya Religió és una iniciativa de la Fundació Catalunya Religió. **Patronat:** Carles Duarte (president), Míriam Díez (vicepresidenta), Víctor Cullell, Núria Iceta, Oriol Llop, Manuel Manonelles, M. Mercè Sardà, Noemí Ubach i Anna Vilà.

Amb el patrocini de

Amb la col·laboració de

Formem part de

